

ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΕΙΔΗΣΕΩΝ

90Ν ΕΤΟΣ - ΑΡΙΘΜ. 199

15 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1978

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΣ

- 'Η φθινοπωρινή συνεδρίασις τῆς SCOBA..... 2
- 'Η επίσκεψις τοῦ Πατριάρχου τῶν Σέρβων εἰς Ἀθήνας..... 2
- 'Η Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία ἀπορρίπτει τὴν Ἰερωσύνην τῶν γυναικῶν..... 3
- 'Η ἔρευνα : "Ὁρθόδοξε ποῖος εἶσαι;"..... 3
- 'Η ὀγδόη συνέλευσις τῶν Εὐρωπαϊκῶν Ἐκκλησιῶν..... 4
- Ἐορτὴ τῶν γαλλοφώνων Ὁρθοδόξων Γενεύης..... 4

ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΖΩΗ

- "Μία ἀντιοχειανὴ ἀποψις περὶ τῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας" : ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Λαοδικείας κ. Ἰγνατίου..... 5
- Νέαι ἐκδόσεις..... 9

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΥΠΟ ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ
ΤΕΛΕΓΡ. ORTHODOXIA-GENÈVE * ΤΕΛ. (022) 58 16 29 * 37, CHEMIN DE CHAMBÉSY, 1292 CHAMBÉSY-GENÈVE, SUISSE

Ἡ "Ἐπίσκεψις" ἐπιδιώκει νὰ ἐνημερώνη τοὺς ἀναγνώστας τῆς περὶ τῆς ζωῆς τῶν Ἐκκλησιῶν. Δὲν φέρει εὐθύνην διὰ τὰς ἀπόψεις τὰς ἐκφραζομένας εἰς τὰς δημοσιευομένας εἰδήσεις. Ἐπιτρέπεται ἡ ἀναδημοσίευσις τοῦ περιεχομένου τοῦ Δελτίου μὲ ἀπλὴν ἔνδειξιν τῆς προελεύσεως.

ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΣ- Ἡ φθινοπωρινή συνεδρίασις τῆς SCOBA.

Ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Βορείου καὶ Νοτίου Ἀμερικῆς κ. Ἰάκωβος, Πρόεδρος τῆς μονίμου Ἐπιτροπῆς Κανονικῶν Ὁρθοδόξων Ἐπισκόπων Ἀμερικῆς (SCOBA), ἐκήρυξε τὴν ἔναρξιν τῶν ἐργασιῶν τῆς φθινοπωρινῆς συνεδριάσεως τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης, τὴν Τρίτην 17 Ὀκτωβρίου ἐ.ε. Κατὰ τὸ διήμερον τῶν ἐργασιῶν τῆς ἐπιτροπῆς παρέστησαν εἰς αὐτάς 20 ἐπίσκοποι καὶ ἐκπρόσωποι τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀμερικῆς, οἱ ὅποιοι συνεζήτησαν θέματα ἀναφερόμενα κυρίως εἰς τὴν στενωτέραν συνεργασίαν μεταξὺ τῶν ὀρθοδόξων τῆς ἀμερικανικῆς Ἡπείρου.

Τοὺς συνέδρους ἐφιλοξένησεν ἡ καρπαθορωσικὴ ἐπισκοπὴ τοῦ Τζωνστάουν (Pensylvania).

- Ἡ ἐπίσκεψις τοῦ Πατριάρχου τῶν Σέρβων εἰς Ἀθήνας.

Τὸ Σάββατον, 4 Νοεμβρίου, ἐφθάσε σιδηροδρομικῶς εἰς Ἀθήνας ὁ Μακ. Πατριάρχης τῶν Σέρβων κ. Γερμανός δι' ἐπίσημον ἐπίσκεψιν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος. Εἰς τὸν σταθμὸν ὑπεδέχθησαν αὐτόν ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ, μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἐκπρόσωποι τῆς Κυβερνήσεως, ὁ Πρέσβυς τῆς Γιουγκοσλαβίας εἰς Ἀθήνας καὶ ἄλλοι ἐπίσημοι.

Τὴν πρωΐαν τῆς ἐπομένης, ὁ Μακ. Πατριάρχης τῶν Σέρβων προέστη τῆς θείας Λειτουργίας εἰς τὸν Καθεδρικὸν Ναὸν Ἀθηνῶν εἰς τὴν ὁποίαν συνελειτούργησαν ἐπίσης Σέρβοι ἀρχιερεῖς καὶ μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Τὴν Πέμπτην 9 Νοεμβρίου ὁ Μακ. Πατριάρχης τῶν Σέρβων συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν μετέβη εἰς τὴν νῆσον Ἀλγιναν διὰ νὰ συμμετάσχῃ εἰς τὸν ἐκεῖ ἑορτασμὸν τῆς μνήμης τοῦ Ἁγίου Νεκταρίου.

- Ἡ Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία ἀπορρίπτει τὴν ἱερωσύνην τῶν γυναικῶν.

Διὰ ψήφων 272 ἔναντι 246 ἡ Γενικὴ Σύνοδος τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας τῆς Μεγάλης Βρετανίας ἐψήφισεν ἀπόφασιν διὰ τῆς ὁποίας ἀπορρίπτεται πρότασις ὑποβληθεῖσα εἰς αὐτὴν περὶ χειροτονίας τῶν γυναικῶν. Ἡ ἀπόρριψις τῆς ἐν λόγῳ προτάσεως ὀφείλεται εἰς τὸν φόβον ὅτι αὕτη θὰ παρέβλαπτε τὰς προσπάθειάς διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἐνότητος μεταξὺ τῆς Ἀγγλικανικῆς καὶ τῆς Ῥωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας.

- Ἡ ἔρευνα : "Ὁρθόδοξε ποῖος εἶσαι;"

Ἐπὶ τοῦ κ. Vsevolode Gousseff, μηχανικοῦ, ὠργανώθη στατιστικὴ ἔρευνα ἀφορῶσα εἰς τοὺς Ὁρθοδόξους, οἱ ὅποιοι ζοῦν σήμερον εἰς τὰς γαλλόφωνους χώρας τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης (Βέλγιον, Γαλλία καὶ γαλλόφωνος Ἑλβετία).

Ἡ ἔρευνα ἐτέθη ὑπὸ τὴν εὐλογίαν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Γαλλίας κ. Μελετίου, τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Συρακουσῶν κ. Γεωργίου καὶ τοῦ Θεοφιλ. Ἐπισκόπου Χερσῶνος κ. Πέτρου. Ὁ σκοπὸς τῆς ἐρεῦνης ἦτο ἀφ' ἐνός ἡ ἐπιβοήθησις τῶν ὀρθοδόξων κληρικῶν εἰς τὰς χώρας αὐτάς κατὰ τὴν ἀσκήσιν τῶν ποιμαντικῶν των καθηκόντων, ἀφ' ἑτέρου δέ ἡ συγκέντρωσις καὶ θέσις εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Γραμματείας διὰ τὴν Προπαρασκευὴν τῆς Συνόδου τῶν ἀναγκαίων πληροφοριῶν ἐπὶ τῆς ἐθνικῆς καὶ κοινωνιολογικῆς συνθέσεως, ὡς καὶ τῶν διαθέσεων καὶ ἐπιθυμιῶν τῶν Ὁρθοδόξων τῶν περιοχῶν τούτων.

Ἐκ τῶν 5.000 περίπου διανεμηθέντων ἐρωτηματολογίων ἐπεστράφησαν συμπεπληρωμένα 600 περίπου. Ἐκ τῆς ἐρεῦνης προέκυψαν ἐνδιαφέροντα συμπεράσματα, ὡς π.χ. ἡ γεωγραφικὴ κατανομή, (Γαλλία 497, Βέλγιον 56, γαλλόφωνος Ἑλβετία 41) ἡ ἐθνικὴ προέλευσις, ἡ ἀποδοχὴ τῶν γλωσσῶν, εἰς τὰς ὁποίας γίνεται σήμερον ἡ Ὁρθόδοξος Λειτουργία, ἡ συμμετοχὴ μὴ Ὁρθοδόξων εἰς αὐτὴν κλπ.

Μία σειρά προσωπικών συνεντεύξεων αναμένεται ότι θα έμβαθύνη σημαντικώς τό έρωτηματολόγιον τής έρεύνης.

- Έόδοή Συνέλευσις τών Εύρωπαϊκών Έκκλησιών.

Άπό 18-25 Οκτωβρίου 1979 θα συνέλθη είς Κρήτην ή 8η Συνέλευσις τής Συνόδου τών Εύρωπαϊκών Έκκλησιών (ΚΕΚ), ή όποία θα άσχοληθή μέ τήν ένέργειαν του Άγίου Πνεύματος και δή είς τά πλαίσια του τρίτου μέρους του "Πιστεύω".

Θά λάβουν τόν λόγον μεταξύ άλλων, τρείς όρθόδοξοι όμιληταί, έκ τών όποίων έγνώσθησαν τά όνόματα του Σεβ. Μητροπολίτου Τάλλιν και Έσθονίας κ. Άλεξίου (Πατριαρχεΐον Μόσχας) και του Άρχιμανδρίτου Βασιλείου Γοντικιάκη, ήγουμένου τής μονής Σταυρονικήτα είς τό "Άγιον Όρος".

- Έορτή τών γαλλόφωνων Όρθοδόξων Γενεύης.

Τό Σάββατον 25 και τήν Κυριακήν 26 Νοεμβρίου, ή γαλλόφωνος όρθόδοξος ένορία Γενεύης θα έορτάση τήν μνήμην τής Άγίας Αϊκατερίνης, προστάτιδος αύτής.

Έ θεία Λειτουργία και ό έσπερινός θα τελεσθοϋν είς τήν κρύπτην του Όρθοδόξου Κέντρου του Σαμπεζύ.

Έπ'εύκαιρία τής έορτής, ό αΐδεσιμολ. πατήρ Βόρις Μπομπρίνσκοϊ, καθηγητής του Όρθοδόξου Ίνστιτούτου του Άγίου Σεργίου Παρισίων, θα δώση 2 διαλέξεις είς τό Όρθόδοξον Κέντρον επί τών θεμάτων : "Ο Χριστός είς τό Εύαγγέλιον" και "Τό Πάτερ ήμών είς τήν ζωήν του Χριστιανού".

ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΖΩΗ

- "Μία ἀντιοχειανή ἀποψις περί τῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας" :
ὑπό τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Λαοδικείας κ. Ἰγνατίου,

Τὴν 19ην Ὀκτωβρίου 1978 συνήλθεν εἰς τὴν Βιέννην τὸ 22ον Οἰκουμενικὸν Συμπόσιον τοῦ Ἰδρύματος Pro Oriente. Κατὰ τὸ Συμπόσιον τοῦτο ἐκλήθη νὰ ὁμιλήσῃ ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Λαοδικείας κ. Ἰγνάτιος, ὁ ὁποῖος ἀνέπτυξεν τὸ θέμα : "Μία ἀντιοχειανή ἀποψις περί τῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας".

Ἐνεκα τοῦ ἐνδιαφέροντός του, παραθέτομεν ἐκ τοῦ κειμένου αὐτοῦ ὠρισμένα ἀποσπάσματα :

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Λαοδικείας, παρουσιάζων τὴν ὁμιλίαν του, ἐτόνισεν εἰς τὴν ἀρχὴν ὅτι ἐξουσιοδοτήθη νὰ τὴν κάμῃ ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τοῦ Ὁρθοδόξου Πατριαρχείου Ἀντιοχείας. Παρατήρησεν ἐν συνεχείᾳ ὅτι, ἀπὸ ἀριθμητικῆς ἀπόψεως, τὸ Πατριαρχεῖον τοῦτο ἐκπροσωπεῖ μικρὸν συγκριτικῶς ἀριθμὸν πιστῶν, ἀλλ' ὅτι τόσον ἔνεκα τῆς ἐνεργοῦ συμμετοχῆς του εἰς τὴν Οἰκουμενικὴν κίνησιν, ὅσον κυρίως ἔνεκα τῆς ἰδιομόρφου κανονικῆς καταστάσεως τῶν Χριστιανῶν τῆς ἐγγύς Ἀνατολῆς, δύναται νὰ παίξῃ σημαντικὸν ρόλον εἰς τὴν προσπάθειαν, τὴν ὁποίαν καταβάλλουν σήμερον ὄλαι αἱ Χριστιανικαὶ Ἐκκλησίαι διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἐνότητος μεταξὺ των.

"Διὰ νὰ ἐννοήσωμεν τὴν ἰδιοτυπίαν τῶν συνθηκῶν εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Πατριαρχείου Ἀντιοχείας, θὰ πρέπει νὰ ἐκκινήσωμεν ἀπὸ ἓνα συναίσθημα ἐκπλήξεως, τὸ ὁποῖον ἐξεφράσθη ἐπανεπιλημμένως ὡς πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ταύτην κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη : διατί μόνον μεταξὺ τῶν Ὁρθοδόξων καὶ τῶν Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν τὸ Πατριαρχεῖον Ἀντιοχείας δέν ἀπεκατέστησεν ἀκόμη ἀμέσους καὶ ἐπισημοὺς σχέσεις μετὰ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ρώμης; Πιστεύω ὅτι δύναμαι νὰ ἀπαντήσω ὅτι τὸ κίνητρον τῆς ἀγάπης καὶ ἡ φροντίς διὰ τὴν ἀλήθειαν τῆς Ἐκκλησίας μου, δέν εἶναι ἀσθενέστερα ἀπὸ ἐκεῖνα τῶν ἄλλων Ὁρθοδόξων καὶ Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν,

Ἐκεῖνο ὅμως πού διαφέρει, εἶναι ἀκριβῶς ἡ ἐκκλησιαστικὴ καὶ διεκκλησιαστικὴ κατάστασις τῆς παρούσης "Ἐπισκοπῆς Ἀντιοχείας" καθὼς καὶ ὁλοκλήρου τῆς Ἀνατολῆς. Ἡ κατάστασις

αυτή, καθ' ὅσον γνωρίζω, δέν ἔχει τό ὁμοίον της εἰς ὅλον τόν χριστιανικόν κόσμον : ἀπαιτεῖ νά μελετηθῆ σοβαρά εἰς πρῶτον στάδιον ἀπό τά μέρη, τά ὁποῖα εἶναι τά ἀμέσως ἐνδιαφερόμενα ἐπί τοπικοῦ ἐπιπέδου. Εἰς τήν προετοιμασίαν ταύτην θέλουν νά συνεισφέρουν αἱ ἐπόμεναί σκέψεις."

"... Μετά τās Συνόδους τῆς Φλωρεντίας καί τοῦ Τριδέντου, ἡ Ρωμαιοκαθολική 'Εκκλησιολογία, ἐμπνεομένη περισσότερο ἀπό τήν ἔννοιαν τῆς δικαιοδοσίας παρά ἀπό τό αἶσθημα τῆς Κοινωνίας, ἐνεθάρρυνε τήν ἐμφάνισιν δύο νέων Πατριαρχείων εἰς τήν 'Αντιόχειαν: τοῦ συροκαθολικοῦ, καί τοῦ ἑλληνοκαθολικοῦ (Μελχιτικοῦ). Ἡ τόσον παραδοσιακή ἔννοια τῆς τοπικῆς 'Εκκλησίας ὑπεχώρει διά νά δώσῃ τήν θέσιν της εἰς τήν ἔννοιαν τῆς 'Εκκλησίας τῶν προσώπων'.

Δέν συνειδητοποιεῖ κανεῖς ἀρκετά εἰς τήν Καθολικήν 'Εκκλησίαν πόσον βαθείας πληγᾶς οἱ τρεῖς τελευταῖοι αἰῶνες ἦνοιξαν εἰς τήν καρδίαν τῶν Ὀρθοδόξων καί τῶν Ἀνατολικῶν 'Εκκλησιῶν. Εἴμεθα, καί ἐξακολουθοῦμεν νά εἴμεθα, 'Εκκλησίαι ἐξησθενημέναι, τόσον οἰκονομικῶς ὅσον καί πολιτιστικῶς. Ἡ ἀδελφή 'Εκκλησία μας ἔστειλεν εἰς τās χώρας μας στρατιάς ἱεραποστόλων, συχνά τούς πλέον προικισμένους. Ὅμως ἡ ἐμπιστοσύνη μέ τήν ὁποῖαν τούς ὑποδεχθήκαμε διεψεύσθη. Ἀντί νά μᾶς βοηθήσουν νά ἀνανεωθῶμεν, αἱ ἰσχυραί 'Εκκλησίαι τῆς Δύσεως ἐπεχείρησαν νά μᾶς "προσηλυτίσουν" καί συνεκρότησαν εἰς βάρος μας 'Εκκλησίας οὐνιτικᾶς, λατινικᾶς καί προτεσιαντικᾶς. Ἐρωτῶ : Μία 'Εκκλησία, μία 'Εκκλησία ἀδελφή ὅπως λέγουν σήμερον, εἶναι δυνατόν νά βοηθηθῆ νά ἀνανεωθῆ διά τῆς διαιρέσεως; ... Ἐφ' ὅσον τό "Ἅγιον Πνεῦμα δέν ἐγκατέλειψε τās 'Εκκλησίας μας, μένει πιστόν εἰς αὐτάς καί προκαλεῖ καί μεταξύ ἡμῶν αὐθεντικᾶς ἀναγεννήσεις.

Προτιμῶμεν νά τās ζῶμεν μόνοι μας ἀπό φόβον μήπως πέσωμεν εἰς νέας παγίδας. Αὐτό τό ὁποῖον ζητοῦμεν εἶναι πρό πάντων νά μᾶς ἀναγνωρίσουν τήν ἀξιοπρέπειάν μας ὡς ἀνθρώπων καί ὡς ἐκκλησίας. Ὅταν ὁ Πάπας Λέων ὁ 13ος ὠμιλοῦσε περί τῆς ἀξιοπρεπείας τῶν Ἀνατολικῶν 'Εκκλησιῶν αὐτό νομίζω ἐννοοῦσε.

Ὡς πρός τήν ἀναγνώρισιν ἡ γνωρίζετε καλῶς ὅτι εὐρίσκεται εἰς τήν καρδίαν τῆς 'καθολικότητος' μεταξύ τῶν 'Εκκλησιῶν : νά εἶναι εἰς θέσιν δηλαδή νά ἀναγνωρίζουν ἡ μία εἰς τήν ἄλλην τήν ἰδίαν δωρεάν τοῦ Πνεύματος ἀκόμη καί ὅταν αὕτη βιοῦται διαφορετικά .

Καί προχωρεῖ παρουσιάζων τās ἀκολούθους προτάσεις :

"Λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ κατάστασις εἰς τήν Ἀντιόχειαν εἶναι αὕτη πού εἶναι, ποῖα εἶναι τά φάρμακα τά ὁποῖα θά ἠδύναντο νά θεραπεύσουν τās πληγᾶς τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ; Ἄς φθάσωμεν κατ' εὐθεῖαν εἰς τόν στόχον : Ἡ Ἀντιόχεια δέν θά ἦτο διεσπασμένη εἰς 5 Πατριαρχεῖα ἐάν, ἐπ' εὐκαιρίᾳ ἐκάστης κρίσεως, ἦτο δυνατόν νά συνέλθῃ μία ἀντιοχειανή Σύνοδος, ἐλευθέρᾳ ἀπό κάθε ἐξωτερικήν, πολιτικήν ἢ ἐκκλησιαστικήν, πίεσιν. Σήμερον,

ἡ ἄμεσος προετοιμασία καί ἡ μεσοπρόθεσμος σύγκλησις μιᾶς τοιαύτης Συνόδου δέν εἶναι πλέον πράγματα ἀδύνατα. Ἡ ἰδία ἀδυναμία τῶν Ἐκκλησιῶν μας ἀποτελεῖ μίαν ἐγγύησιν τῆς ἐλευθερίας των. Ἀλλά διατί μία Σύνοδος ;

Τό σημεῖον ἐκκινήσεως τῆς νέας ἀντιοχειανῆς ἐνότητος θά πρέπει νά εἶναι συνοδικόν διότι εἰς τήν βάσιν κάθε διασπάσεως εὐρίσκετο πάντοτε ἡ ἐξασθένησις τοῦ συνοδικοῦ βιώματος. Εἰς τήν ρίζαν κάθε ρήξεως εὐρίσκετο πάντοτε μία πληγή εἰς τήν κοινωνίαν τῆς ἀγάπης ἀκολουθουμένη ἢ νομιμοποιουμένη ἀπό μίαν ἀντίθεσιν εἰς τήν διατύπωσιν τῆς πίστεως ; ἡ διπλή αὐτή πληγή, ἀντί νά ἐπιδεθῆ ἀπό τήν ἀγάπην τῶν ποιμένων, ἐθεωρήθη ἀθεράπευτος καί μετεφέρθη ἐν συνεχείᾳ εἰς τό κανονικόν ἐπίπεδον . Τοιουτοτρόπως, ὅλα τά μέρη ἀπεμονώθησαν εἰς μίαν νομικήν αὐτοδικαίωσιν ἕκαστον.

Ὅταν, ἐπομένως, προτείνωμεν ἕν συνοδικόν σημεῖον ἐκκινήσεως, δέν ἐννοοῦμεν μίαν νομικήν διαδικασίαν, ἡ ὁποία θά ἦτο ἕτερογενῆς ἐν σχέσει πρὸς τό μυστήριον τῆς Ἐκκλησίας, οὔτε ἕνα πραγματικόν μέσον διὰ νά ἐπιτύχωμεν τήν συμφωνίαν ὅλων τῶν ἐπισκόπων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀντιοχείας. Κατά τήν γνώμην μας θά πρέπει νά ὑπερβῶμεν τά φράγματα εἰς τά ὁποῖα κακῶς μάς ἐνέκλεισαν παρωχημένοι ἐκκλησιολογίαι. Θά πρέπει νά ἐπανέλθωμεν εἰς τό ζωντανόν νόημα τῆς Ἀγίας Παραδόσεως τῶν Συνόδων καί τῶν Πατέρων, τό ὁποῖον μάς προσφέρει τήν κατάλληλον πρὸς τό μυστήριον τῆς μιᾶς Ἐκκλησίας πορείαν : πρῶτον ἔρχεται ἡ κοινωνία ἐν τῇ ἀγάπῃ μέ ὅλας τὰς ἀπαιτήσεις της, ἐν συνεχείᾳ ἡ ἀναζήτησις τῆς ἐνότητος ἐν τῇ πίστει, τέλος ὡς ὁ καρπός των, ἡ πλήρης κοινότης ἐν τῇ λειτουργίᾳ, ἡ ὁποία περιλαμβάνει καί τήν κανονικήν κοινωνίαν τῶν ποιμένων. Ἡ ἀνώμαλος κανονική κατάστασις εἰς τήν ὁποίαν εὐρισκόμεθα δέν θά ἐξυγιανθῆ δι' ἐνός νομικοῦ συμβιβασμοῦ ἀλλά διὰ τῆς προοδευτικῆς ἐπαναλήψεως τῆς κοινωνίας ἐν τῇ ἀγάπῃ καί τῇ πίστει.

Παρά ταῦτα ἀκόμη ἕνα ἐρώτημα τίθεται ἐνώπιόν μας : Ἡ διαδικασία τήν ὁποίαν διεγράψαμεν ἀνωτέρω θέτει τήν ἀντιοχειανήν σύνοδον εἰς τήν ἀρχήν ἢ εἰς τό σημεῖον ἀφίξεως; Ἐάν τήν ἐθέταμεν εἰς τήν ἀρχήν τοῦτο ἄραγε δέν θά ἐσήμαινε μίαν λήψιν τοῦ ζητουμένου, ὡς ἐάν εὐρισκόμεθα ἤδη ἐν κοινωνίᾳ; Τό ὡς ἐάν' τοῦτο δέ ἀποτελεῖ μία εὐσεβῆ ἀπάτην καταδικασμένην εἰς τήν ἀποτυχίαν δι' ἔλλειψιν ἀληθείας;

Εἰς τήν πραγματικότητα δέν ὑπάρχει ἐδῶ οὐδεμία παρέκβασις ἀλλά μία ἐννοια καθ' ὅλα παραδοσιακή τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας. Πράγματι, εἰς τὰς πρώτας οἰκουμενικάς συνόδους, καθὼς καί εἰς πολλάς τοπικάς μεταγενεστέρας, ἐκαλοῦντο νά συμμετάσχουν καί ἐπίσκοποι, κληρικοί καί λαϊκοί περί τῶν ὁποίων ὑπῆρχον ὑποψίαι σχίσματος ἢ αἰρέσεως. Πόσον μᾶλλον θά ἦτο δυνατόν σήμερον νά συγκεντρωθοῦν οἱ ἱεράρχαι τῶν πέντε Ἐκκλησιῶν, αἱ ὁποῖαι προῆλθον ἐκ τῆς ἐνιαίας Ἐκκλησίας τῆς Ἀντιοχείας. Διότι, πράγματι, ποῖος θά ἠδύνατο νά κατηγορήσῃ τόν ἄλλον διὰ προσωπικήν ἀμαρτίαν σχίσματος ἢ αἰρέσεως καί ποῖα εἶναι ἡ Ἐκκλησία ἐκείνη, εἰς τήν περιοχὴν τοῦ Πατριαρχείου Ἀντιοχείας, ἡ ὁποία εἶναι σήμερον κανονικῶς ἀφωρισμένη ἀπό μίαν ἄλλην;

Δέν εὐρισκόμεθα ἐν πλήρει λειτουργικῇ καί κανονικῇ κοινωνίᾳ; Ἐνας λόγος ἐπί πλέον διὰ νά ἐργασθῶμεν μαζί εἰς τό νά ἐμβαθύνωμεν εἰς τὰς πηγὰς τῆς ἀτελοῦς κοινωνίας μας ἐν τῇ πίστει. Ὑπάρχουν βαθεῖαι διαφοραί εἰς τήν ἐνότητα τῆς πίστεώς μας; Ἐνας λόγος ἐπί πλέον διὰ νά προχωρήσωμεν ἀποφασιστικά ἐπί τῆς ὁδοῦ τῆς κοινωνίας ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἡ ὁποία ἀγάπη εἶναι ἡ μόνη πού δύναται νά ἐξομαλύνῃ τόν δρόμον πρός τήν ὁμοφωνίαν ἐν τῇ πίστει".

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Λαοδικείας προχωρεῖ διευκρινίζων εἰς τί συνίσταται τό πρῶτον βῆμα τῆς κοινωνίας ἐν τῇ ἀγάπῃ. Πρόκειται, λέγει, πρό πάντων περί τῆς ποιμαντικῆς ἀγάπης, ἐκείνης ἡ ὁποία συνίσταται εἰς τόν συντονισμόν τῶν ποιμαντικῶν προσπαθειῶν ὄλων τῶν ποιμένων ἐκείνων οἱ ὁποῖοι, ἀνήκοντες εἰς διαφορετικά ἐκκλησιαστικά δικαιοδοσία, ἐνεργοῦν ὡς ἐάν ἦσαν μόνοι εἰς τήν περιοχὴν. Ἡ τακτική αὐτή ὅμως, εἰδικῶς εἰς τήν περιοχὴν τοῦ Πατριαρχείου Ἀντιοχείας, ἀντενδείκνυται τελείως : Αἱ 5 Ἐκκλησίαι, αἱ ὁποῖαι ὑπάρχουν σήμερον, διαποτίζουν τήν τοπικήν Ἐκκλησίαν εἰς ὅλα τὰ ἐπίπεδα, εἰς τό τῆς οἰκογενείας, τό τῆς ἐνορίας, τό τῆς πόλεως καί τό τοῦ χωρίου : Ἡ συνεργασία αὐτῆ τῶν ποιμένων θά ἀπετέλει ἤδη τήν πρώτην μορφήν τῆς Συνόδου. Τοῦτο ὅμως συνεπάγεται τόν ἀποκλεισμόν πάσης μορφῆς προσηλυτισμοῦ 'εἰς τὰ παρασκήνια'.

Τό δεύτερον βῆμα, τό ὁποῖον ἀποβλέπει εἰς τήν πλήρη κοινωνίαν ἐν τῇ πίστει, φαίνεται νά συναντᾷ ἀνυπερβλήτους δυσκολίας ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι τὰ δεδομένα τῆς λύσεώς του ὑπερβαίνουν τήν κατάστασιν τῆς περιοχῆς τῆς Ἀντιοχείας. Τρεῖς δογματικά οἰκογένεια εἶναι πράγματι παρούσαι ἐδῶ. Ἡ ὀρθόδοξος, ἡ καθολική καί ἡ συριακή. Θά πρέπει ἄραγε νά ἀναμείνωμεν τήν ὁμοφωνίαν μεταξύ τῶν Ἐκκλησιῶν Ὀρθοδόξου καί Καθολικῆς, Ὀρθοδόξου καί Ἀνατολικῶν, Καθολικῆς καί Ἀνατολικῶν;

Ἐν προκειμένῳ ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Λαοδικείας, ἐπί τῆς βάσεως τῆς ἀρχῆς, τήν ὁποίαν ἐξέφρασεν ἡ Σύνοδος τῆς Ἱερουσαλήμ (Πράξεις 15,28) "μηδέν πλέον ἐπιτίθεσθαι βάρος πλὴν τῶν ἐπιτάγης", διακρίνει μεταξύ τῆς προσχωρήσεως εἰς τό εὐαγγελικόν 'κήρυγμα', τό ὁποῖον εἶναι ἀναγκαῖον διὰ τήν ἐνότητα ἐν τῇ πίστει, καί τῆς ἀναγνωρίσεως τῶν 'θεολογούμενων' τὰ ὁποῖα, ἐνῶ δύναται νά ἔχουν ἀξίαν διὰ μίαν τοπικήν Ἐκκλησίαν συμφώνως πρός τὰς εἰδικὰς δι' αὐτήν ἱστορικάς καί πολιτιστικάς συνθήκας, δέν εἶναι ὑποχρεωτικά δι' ἄλλας Ἐκκλησίας, εὐρισκομένας ὑπό ἄλλας ἱστορικάς καί πολιτιστικάς ἐπιδράσεις.

Ἡ ἀπόδειξις ὑπάρχει ἤδη ὡς πρός τήν χαλκηδόνειον προβληματικήν· διατί νά μή δεχθῶμεν τό αὐτό καί διὰ τήν βατικανήν;

Τέλος διὰ τήν προώθησιν τῆς εὐχαριστιακῆς κοινωνίας ὁ Μητροπολίτης Λαοδικείας προτείνει μίαν 'βιωμένην ἐκκλησιολογίαν' δεδομένου ὅτι 'τό Ἅγιον Πνεῦμα ὑπαγορεύει πρῶτον τό θέλημά του εἰς τὰ γεγονότα, καί τὰ κείμενα ἔρχονται ἔπειτα'. Διὰ μίαν τοιαύτην κοινωνίαν φρονεῖ ὅτι θά ἔπρεπε πρῶτον νά ὑπάρξῃ μία

Σύνοδος, ἡ ὁποία θά συνεπλήρωνε ἀπό κανονικῆς πλευρᾶς τὴν τῆς Χαλκηδόνος· δεύτερον δέ ὅτι θά ἔπρεπε νά προηγηθῆ καί ἡ ποιμαντικὴ ἀγάπη μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν, περὶ τῆς ὁποίας ὁμίλησε προηγουμένως καί ἡ ὁποία ἀποτελεῖ τὸ ἀπαραίτητον ἕδαφος διὰ τὴν πλήρη ἐνότητα.

- Νέαι ἐκδόσεις.

Ἡ "Ἐπίσκεψις" ἐπιθυμεῖ εἰς τὸ παρὸν τεύχος τῆς νά ἐπισύρῃ τὴν προσοχὴν τῶν ἀναγνωστῶν τῆς ἐπὶ μερικῶν προσφάτων ἐκδόσεων, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν ἀξιόλογον παρουσίαν τῆς ὀρθοδόξου συμβολῆς εἰς τὸν σήμερον διεξαγόμενον μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν οἰκουμενικόν καί γενικώτερον πνευματικόν διάλογον. Σημειοῦμεν ἐν πρώτοις τὴν καλαίσθητον ἐκδοσιν τῆς "Κλίμακος Ἰωάννου τοῦ Σιναΐτου" μετὰ εἰσαγωγῆς, κειμένου, μεταφράσεως, σχολίων καί πινάκων ὑπὸ τοῦ πανοσιολ. Ἀρχιμανδρίτου κ. Ἰγνατίου, γενομένην ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Παρακλήτου (Ἔρωπος Ἀττικῆς 1978). Πρόκειται περὶ νεοελληνικῆς μεταφράσεως, τῆς πρώτης ἀπὸ δύο αἰώνων, τοῦ μνημειώδους τούτου ἐγχειριδίου τῆς ὀρθοδόξου πνευματικότητος, εἰς ρέουσαν δημοτικὴν γλῶσσαν, ἡ ὁποία θά καταστήσῃ τοῦτο προσιτόν εἰς τὰ εὐρύτερα στρώματα τοῦ εὐσεβοῦς ὀρθοδόξου λαοῦ.

Ἀναφέρομεν ἐπίσης τὸ ἔργον τοῦ (ρωμαιοκαθολικοῦ) πατρὸς Παύλου Γρηγορίου Garo, διευθυντοῦ τῆς ἡμερηίδος "Καθολική", "Πορεία πρὸς τὴν ἐνότητα" (Ἀθῆναι 1978). Πρόκειται περὶ διτόμου συλλογῆς ὄλων τῶν ἐγγράφων, τὰ ὁποῖα ἐξεδόθησαν, καί τῶν σπουδαιότερων γεγονότων, τὰ ὁποῖα συνέβησαν μεταξὺ Ἀνατολῆς καί Δύσεως, ἀπὸ τῆς συναντήσεως εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα (Ἰανουάριος 1964) τοῦ Πάπα Παύλου τοῦ 6ου καί τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἀθηναγόρου τοῦ 1ου. Τὰ δημοσιευόμενα κείμενα παρατίθενται κατὰ μέγα μέρος καί εἰς τὴν γαλλικὴν ἢ ἀντιστοιχῶς εἰς τὴν ἑλληνικὴν των μετάφρασιν. Τὰ κείμενα τὰ σχετικὰ πρὸς τὰς ἐπαφὰς μέ τοὺς ἀγγλικανούς δημοσιεύονται καί εἰς τὴν ἀγγλικὴν. Εἰς τὸ τέλος

τοῦ ἔργου περίληψις τῶν περιεχομένων εἰς τὴν γαλλικὴν, τὴν ἀγγλικὴν, τὴν γερμανικὴν καὶ τὴν ἰταλικὴν.

Ἀναφέρομεν ἐπίσης τὸν τόμον "Ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία εἰς τὴν οἰκουμενικὴν κίνησιν" (The Orthodox Church in the Ecumenical Movement, ἔκδοσις τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν, Γενεύη 1978), περιέχει κείμενα καὶ δηλώσεις καλύπτοντα τὰ ἔτη 1902-1975 καὶ ἀναφερόμενα εἰς τὴν συμβολὴν τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν εἰς τὸ ὅλον οἰκουμενικὸν κίνημα τοῦ 20οῦ αἰῶνος. (Ἴδε "Ἐπίσκεψις" ἄρ. 193). Τὰ κείμενα παρουσιάζονται ὑπὸ τοῦ Δρος Κ. Πατέλου.

Ἀναφέρομεν ἐπ'εὐκαιρίᾳ καὶ ἐνδιαφέρουσαν μελέτην τοῦ Δρος Κωνσταντίνου Πατέλου ὑπὸ τὸν τίτλον : "Εἰς τὰς δογματικὰς πηγὰς τῆς Οὐνίας. Ἐν ἄγνωστον κείμενον", δημοσιευθεῖσαν (γαλλιστί) εἰς τὴν "Revue d'Histoire ecclésiastique", τόμος 73/1978 No 2, Λουβέν 1978. Αὕτη περιέχει τὸ λατινικὸν καὶ τὸ ἑλληνικὸν κείμενων μιᾶς ὁμολογίας πίστεως ἀποδιδομένης εἰς τὸν Πάπαν Οὐρβανὸν τὸν 8ον. Τῆς ἐκδόσεως προηγεῖται εἰσαγωγή.

Ἐπὶ τοῦ κ. Παν. Ἰ. Μπούμη, Δρος ©., ἐξεδόθη ἐκκλησιολογικὴ μελέτη ὑπὸ τὸν τίτλον : "Συνέπειαι τῆς ἄρσεως τῶν ἀναθεμάτων Ρώμης-Κωνσταντινουπόλεως", Αθήναι 1976, σελ. 260. Εἰς τοῦτο γίνεται προσπάθεια, ἐπὶ τῇ βάσει χωρίων τῆς Καινῆς Διαθήκης (Ἐφεσ. 4, 13-16, Κολοσ. 2, 18-19, Ἰω. 21, 15 κλπ.) ὡς καὶ ἐπὶ μέρους ἱερῶν κανόνων καὶ ἀπόψεων Πατέρων καὶ ἄλλων ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων, νὰ καθορισθῇ ὁ τρόπος τῆς ἀνωδύνου ἐπανόδου εἰς τὴν δογματικὴν κατάστασιν καὶ τὴν κανονικὴν τάξιν τῆς πρώτης περιόδου τῆς Ἐκκλησίας, ἣ ὁποία εἶναι, ὡς τονίζει ὁ συγγραφεὺς, ἡ ἀσφαλὴς καὶ κοινῶς ἀποδεκτὴ βάση τῆς ἐπανασυναντήσεως τῶν Ἐκκλησιῶν. Ὁ συγγραφεὺς προτείνει ἐν προκειμένῳ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ θεσμοῦ τῆς οἰκονομίας διὰ τὰς κατὰ παρέκκλισιν ἀπὸ τῆς κανονικῆς ἀκριβείας ὑφισταμένας ἐν τῇ Καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ κανονικὰς διατάξεις συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ διοικητικοῦ πρωτείου ἐξουσίας τοῦ

Πάπα, εἰς ὅσας χώρας ἐπιθυμοῦν τοῦτο. Τό πρωτεῖον τοῦ Πάπα ἐνδείκνυται ὅπως διατηρηθῆ ὡς πρωτεῖον διακονίας τῶν προβάτων τοῦ Χριστοῦ, ἐν τῷ πλαισίῳ ὅμως πάντοτε τῆς ἐπανόδου αὐτοῦ εἰς τὰ μέτρα καί τήν τάξιν τῆς πρώτης περιόδου τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας.